

Alaikäisen perhesideperusteisen oleskelulupahakemuksen käsittelyn viivästyminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 30.1.2023 osoittamassaan kantelussa arvostellut Maahanmuuttoviraston menettelyä. Suomeen yksin tulleen alaikäisen perheenkokoajan alaikäisen veljen eli muun omaisen perhesideperusteisen oleskelulupahakemuksen käsittely on kestänyt yli lainmukaisen yhdeksän kuukauden käsittelyajan. Virasto ei ole kiirehtinyt hakemuksen käsittelyä useista pyynnöistä ja annetuista lisäselvityksistä huolimatta.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut 3.4.2023 päivätyn selvityksen ja pyynnöstä lähettänyt lisätietoja huhti- ja toukokuussa 2024.

Kantelija ei ole käyttänyt mahdollisuuttaan antaa vastinetta selvityksestä.

Helsingin hallinto-oikeudesta saadun tiedon mukaan hallinto-oikeus on päätöksellään 29.4.2024 hylännyt Maahanmuuttoviraston oleskelulupahakemuksen hylkäävästä päätöksestä tehdyn valituksen.

RATKAISU

Sovellettavat oikeusohjeet

Ulkomaalaislain 115 §:n 1 momentin mukaan oleskelulupa myönnetään pakolaisen, toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneen taikka tilapäistä suojelua saaneen ulkomaalaisen muulle omaiselle, jos oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta sen vuoksi, että asianomaisten on Suomessa tarkoitus jatkaa aikaisemmin viettämäänsä kiinteää perhe-elämää tai että omainen on täysin riippuvainen Suomessa asuvasta perheenkokoajasta.

Ulkomaalaislain 69 a §:n mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Euroopan unionin sinisen kortin haltijan perheenjäsenen perhesiteen perusteella tekemää oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

Ulkomaalaislain 6 §:n 1 momentin mukaan kyseisen lain nojalla tapahtuvassa päätöksenteossa, joka koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin. Alaikäistä lasta koskevat asiat on saman pykälän 3 momentin mukaan käsiteltävä kiireellisesti.

Selvitys

Alaikäisen perheenkokoajan alaikäinen veli eli hakija on oleskelulupahakemuksen vireille laittamisen jälkeen käynyt tunnistautumassa Suomen edustustossa 7.12.2021. Tästä lasketaan hakemuksen käsittelyaika alkavaksi.

Hakija on tullut täysi-ikäiseksi 31.12.2021. Hakemus on odottanut käsittelyä alaikäisten ilman huoltajaa hakevien jonossa ja se on otettu käsittelyyn 4.10.2022. Selvityksen antamisen ajankohtana (selvitys annettu 3.4.2023) hakijan päätösesitys on ollut valmistelussa. Hakemuksen käsittely on kestänyt selvitystä annettaessa noin 15 kuukautta, ja lakisääteinen 9 kuukauden käsittelyaika on siten ylittynyt selvästi.

Asiassa ei ole ollut kyse ulkomaalaislain 69 a §:ssä tarkoitetuista sellaisista poikkeuksellisista olosuhteista, joiden vuoksi päätös olisi voitu antaa tiedoksi myöhemmin. Selvityksessä myönnetään, ettei alaikäistä koskevaa asiaa ole pystytty käsittelemään ulkomaalaislain 6 § 3 momentin edellyttämällä tavalla kiireellisesti, eikä käsittelyajassa ole lapsen etu toteutunut.

Yksin hakevien alaikäisten hakemukset käsitellään Maahanmuuttovirastossa kiirehdyttinä. Alaikäisten hakemukset siirretään omaan käsittelyjonoonsa ja ne pyritään ottamaan käsittelyyn viimeistään neljän kuukauden sisällä tunnistautumisesta.

Ensimmäisen kiirehtimispyynnön aikaan 15.12.2021 hakemuksen on katsottu olleen vielä niin tuore, ettei sitä ole voitu kiirehtiä muiden alaikäisten hakemusten edelle kyseisen valtion tilanteen perusteella eikä sitä ole myöhemminkään kiirehdytty pyynnöissä esitetyillä perusteilla. Asiassa on arvioitu, ettei hakemusta ole voitu esitetyillä perusteilla kiirehtiä muiden alaikäisten hakemusten edelle.

Käsittelyyn ei ole vaikuttanut hakijan täysi-ikäistyminen prosessin aikana, vaan hakemus on odottanut alaikäisten ilman huoltajaa hakevien jonossa koko prosessin ajan, josta se on otettu käsittelyyn 4.10.2022.

Viivästys oleskelulupahakemuksen käsittelyssä on johtunut viraston yleisestä ruuhkautuneesta työtilanteesta sekä vajauksesta henkilöstöresursseissa, jotka valitettavasti vaikuttavat myös kiirehdyttävien hakemusten käsittelyaikaan. Perhesideperusteiset hakemukset alkoivat lisääntyä merkittävästi juuri vuoden 2021 lopulla. Suurten hakemuskäärien edellyttämää henkilöstömäärää ei ole onnistuttu rekrytoimaan ajoissa, ja hakemukset ovat päässeet ruuhkautumaan.

Maahanmuuttoviraston mukaan siellä tehdään jatkuvasti paljon kehitystyötä hakemusten käsittelyn nopeuttamiseksi ja sujuvoittamiseksi. Maahanmuuttovirasto on pahoitellut viivästystä ja siitä aiheutunutta haittaa.

Arviointi

Hakijan oleskelulupahakemus on tullut vireille 7.12.2021 ja Maahanmuuttoviraston hakemuksen hylkäävä päätös on annettu tiedoksi hakijalle 20.6.2023. Hakijan hakemuksen käsittelyaika on ollut noin 1 vuosi 6 kuukautta.

Hakemusta ei ole käsitelty ulkomaalaislain 69 a §:n edellyttämässä yhdeksän kuukauden määräajassa eikä kyse ole ollut pykälässä tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista, joiden vuoksi päätös olisi voitu antaa tiedoksi myöhemmin. Ulkomaalaislain mukainen käsittelyaika on ylittynyt jo ennen hakemuksen käsittelyyn ottamista.

Hakemusta oli kiirehdytty muun ohessa hakijan oleskeluvaltion poliittiseen tilanteeseen liittyen sekä perheenkokoajan terveydentilaan ja muihin seikkoihin liittyvistä syistä. Käsittelyssä on kuitenkin arvioitu, ettei hakemusta ole voitu esitetyillä perusteilla kiirehtiä muiden alaikäisten hakemusten edelle.

Alaikäistä koskevaa asiaa ei ole pystytty käsittelemään ulkomaalaislain edellyttämällä tavalla kiireellisesti, eikä käsittelyaika ole ollut lapsen edun mukainen.

Maahanmuuttoviraston käsittelyaikojen pitkittyminen on ollut tiedossani ja seurannassani useita vuosia. Olen arvioinut viraston käsittelyaikoja ja niiden syitä kuten resursointiin liittyviä asioita omana aloitteenani antamassani päätöksessä 21.12.2022 ([dnro OKV/530/70/2020](#)).

Toimenpide

Kiinnitän Maahanmuuttoviraston huomiota perhesiteen perusteella tehdyn oleskelulupahakemusta enimmäiskäsittelyaikaa koskevan säännöksen ja lapsen edun toteutumista turvaavan kiirehtimissäännöksen noudattamiseen.

Pyydän Maahanmuuttovirastoa ilmoittamaan viimeistään 1.11.2024 tiedot alaikäisten perhesideperusteisten oleskelulupien käsittelyajoista vuosina 2022 ja 2023 sekä kuluvan vuoden tilanteen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen